

School voor ex-tapijtkinderen in Nepal

De veertienjarige Maya Tamang is blij dat ze op school zit. "Padhna pauncha, khaana pani pauncha", zegt ze, "Ik leer er van alles en ik krijg er ook eten." Dat was vroeger, toen ze nog als weefster in de Nepalese tapijtindustrie werkte, wel anders. Haar dagen waren gevuld met zwaar werk en ze had vaak honger. Toen ze haar baan aan de weefgetouwen kwijtraakte, had ze het geluk een plaats te krijgen op een bijzondere school bij Bhaktapur, in de Kathmandu-vallei.

Deze school, waaraan ook UNICEF een bijdrage levert, helpt kinderen die vroeger in de tapijtindustrie werkten een nieuw leven op te bouwen. Hoewel een wereldwijd verbod op kinderarbeid het uiteindelijke doel is, beseft UNICEF dat dit niet van de ene op de andere dag gerealiseerd kan worden. Als werkende kinderen zomaar op straat worden gezet, belanden ze misschien in nog ellendiger situaties. Daarom steunt het Kinderfonds nu projecten om (ex-)werkende kinderen op te vangen. De particuliere organisatie AAFLI, die opkomt voor de rechten van arbeiders, trok zich het lot van de werkende kinderen in Nepal aan. Bij Bhaktapur, in de buurt van Kathmandu, werd een school opgericht waar 95 jongens en meisjes onderdak vonden. Ze kunnen er een vak leren, zodat ze zichzelf later kunnen redden en niet opnieuw afhankelijk worden van een slecht betaald baantje met beroerde arbeidsomstandigheden. Daarnaast krijgen ze basisonderwijs, zodat ze verder kunnen leren, als ze daar de kans voor krijgen.

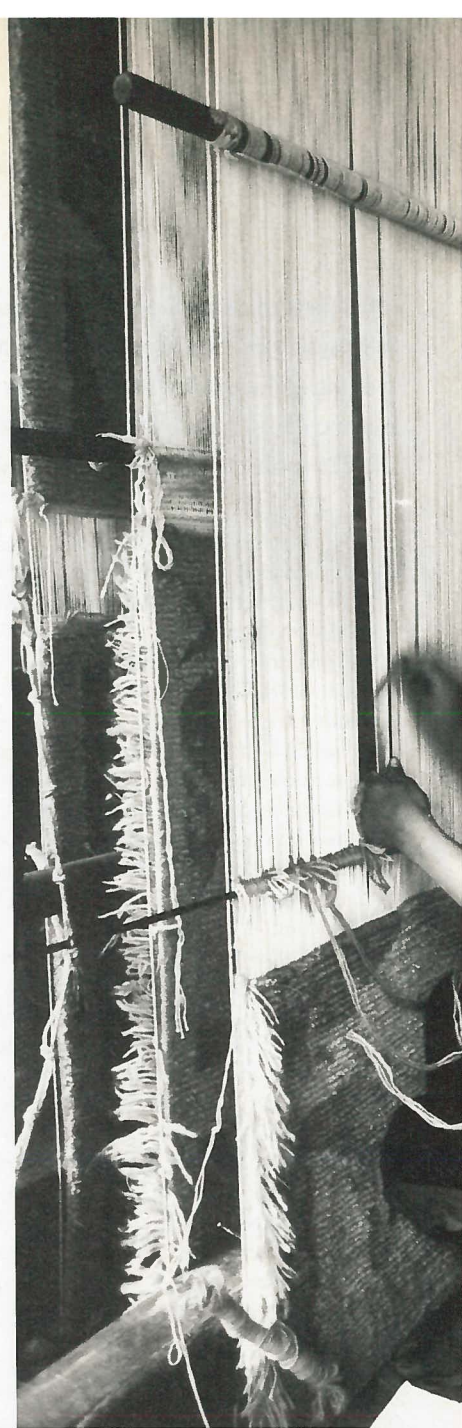
Maya werkte zeven dagen per week, veertien tot vijftien uur per dag

Nepal is een arm land, waar veel gezinnen voortdurend strijd moeten leveren om het hoofd boven water te houden. De stukjes grond die de mensen op het platteland bezitten, leveren vaak nauwelijks genoeg op om een heel gezin van te voeden. Daarom moeten veel kinderen meehelpen om het gezins-inkomen te vergroten. Ze werken bij steenbakkerijen, naaien kleding,

maken zeep of sigaretten in fabrieken, poetsen schoenen op straat of bedelen. En in de afgelopen jaren gingen steeds meer kinderen in de tapijtindustrie werken. Zo verging het Maya ook. Vijf jaar geleden werd ze door haar oom meegenomen naar een tapijtweverij in Kathmandu. Haar vader was overleden en haar moeder had plotseling helemaal alleen de zorg voor vier jonge kinderen. "Mijn oom zei: 'Ga mee, dan leer je tapijten te weven en krijg je daar geld voor'," herinnert ze zich.

De tapijtweverijen zijn de grootste werkgevers in Nepal en vormen de belangrijkste economische industrie. De sector produceert vooral tapijten voor het buitenland en is dan ook verantwoordelijk voor 60 procent van alle export. Geschat wordt dat tussen de 15 en 30 procent van de arbeiders in deze bedrijven kinderen onder de 16 jaar zijn. De eigenaren van de weverijen hebben graag jonge kinderen achter de weefgetouwen, omdat ze goedkoop zijn en niet klagen.

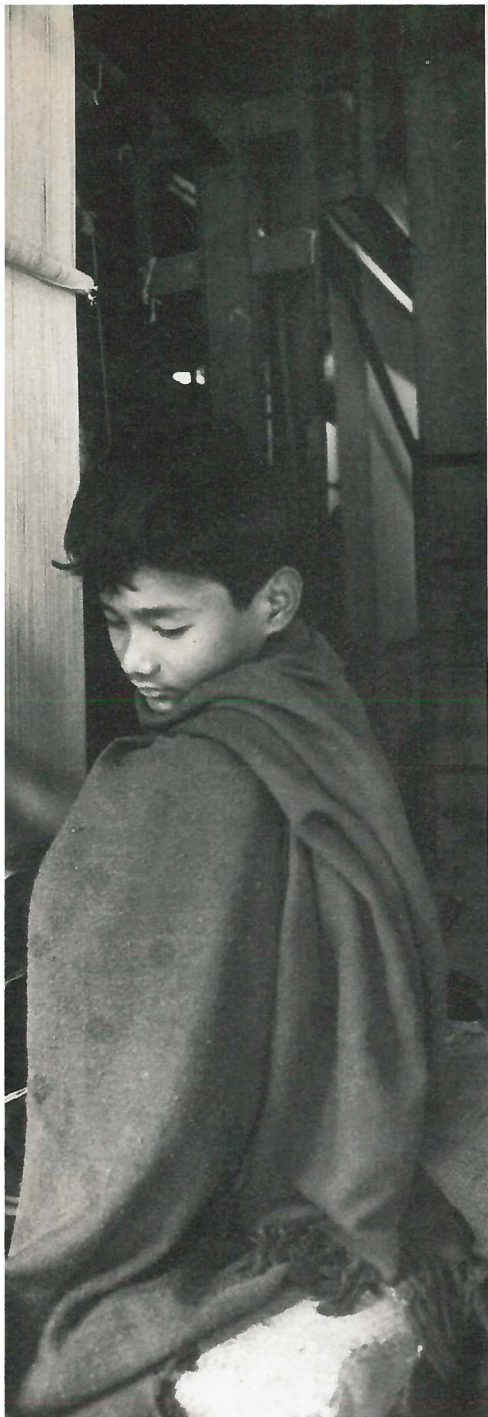
De kinderen werken vaak tussen de 10 en 16 uur per dag in slecht geventileerde en verlichte fabrieken. Ze krijgen daar meestal nauwelijks iets voor betaald. De eigenaar van de weverij houdt een deel van het salaris in als vergoeding voor de maaltijden voor de wevertjes, of betaalt het aan de 'tekhadars'. Deze ronselaars, die de kinderen bij de fabriek brengen, houden vaak een stevige commissie op hun loon in. Ook in de weverij waar Maya werkte waren de arbeidsomstandigheden bedroevend. Na een opleiding van twee maanden, werkte Maya zeven dagen per week van zes uur 's morgens tot tien of elf uur 's avonds. Ze had twee keer per dag pauze om iets te eten en sliep 's nachts samen met zes andere kinderen in een kamertje in de fabriek. Toen Maya in de fabriek begon, beloofde de eigenaar haar dat ze 500 roepies (ongeveer f 17,50) per

Een jongen aan een weefgetouw in een tapijtfabriek in de Nepalese hoofdstad Kathmandu. In de Nepalese tapijtindustrie werken veel kinderen, die vaak lange dagen moeten zwoegen voor een schamel loontje. Sinds 1994 treedt de Nepalese regering strenger op tegen kinderarbeid. Foto: UNICEF/Shehzad Noorani

maand zou verdienen, maar ze kreeg alleen af en toe 10 of 20 roepies toegestopt.

In 1994 ging de Nepalese regering streng optreden tegen kinderarbeid in de tapijtindustrie. De aanleiding was een Duitse tv-documentaire over de misstanden, die veel kritiek bij de afnemers van de tapijten veroorzaakte. Daardoor werden plotseling veel kinderen op straat gezet; die hadden opeens geen onderdak en geen bron van inkomsten meer. Een kleine groep van 95 kinderen werd op de school van AAFLI aangenomen. Maya

was een van hen. Toen ze niet meer in de weverij mocht werken, bracht haar oom haar en haar jongere broertje Rudra Bahadur in november 1994 naar de school. De kinderen leren lezen, rekenen en schrijven, en worden opgeleid tot bijvoorbeeld kleermaker of loodgieter. Ook is het belangrijk dat ze zich in de Nepalese maatschappij leren te weren. Veel van de leerlingen zijn ongelooflijk naïef en zijn daarom een gemakkelijke prooi voor mensen die hen willen uitbuiten. De kinderen weten bijvoorbeeld vaak maar heel weinig van geldzaken. Een groot aantal van hen is zelfs onbekend met de stad waar ze jaren gewerkt hebben, omdat ze eigenlijk nooit buiten de weverij kwamen. Ze moeten dus leren waar het postkantoor, het ziekenhuis en de bazar zijn. Ook vertellen de docenten de leerlingen wat hun rechten zijn, en bespreken ze zaken als aids, prostitutie en het milieu.

Tot dusver zijn er nog niet veel boeken beschikbaar die inspelen op de specifieke situatie van deze kinderen, zodat de docenten veel moeten improviseren.

UNICEF is, samen met een aantal andere organisaties, bezig nieuw lesmateriaal te ontwikkelen. Dit nieuwe materiaal zal eerst op de school in Bhaktapur worden getest. Daarna kan het ook voor andere groepen kinderen worden gebruikt die moeten leren om in de grote stad het hoofd boven water te houden.

Als de school er niet was, zou het leven van de 95 leerlingen waarschijnlijk een stuk moeilijker zijn. Sommige van hun ex-collegaatjes hebben ander slecht betaald, zwaar werk gevonden, bijvoorbeeld in de steenbakkerijen. Anderen gingen voor kleinere weverijen werken, waar de arbeidsomstandigheden zo mogelijk nog slechter zijn. De kinderen die geen werk vonden, moesten gaan bedelen of kwamen in de prostitutie of de drughandel terecht.

'Ik heb nog nooit zulke gedisciplineerde kinderen gezien'

De leerlingen van de school, van wie de meesten nog geen twaalf zijn, maken goede vorderingen. Hun onderwijzers vinden het opmerkelijk dat ze zo rustig zijn en zo goed hun best doen. "Ik heb nog nooit zulke gedisciplineerde kinderen gezien," zegt Tory Clawson, een medewerker van AAFLI. Negen leerlingen, die nooit eerder naar school waren geweest, hebben na slechts zeven maanden al het niveau van vierdeklassers. Maya is een van die negen leerlingen. Volgens de leerkrachten was ze in het begin teruggetrokken, verlegen en heel erg moe. Inmiddels heeft ze veel vrienden en is vrolijk en actief.

De school biedt de kinderen ook volop gelegenheid om te spelen en hun creativiteit te ontwikkelen. Ze krijgen, wat heel bijzonder is voor Nepal, elke dag zelfs een paar uur vrij. In die tijd kunnen ze spelletjes doen, met elkaar giechelen en kletsen. Zo kunnen ze echt kind zijn, iets waarvoor ze in de weverijen nooit de kans kregen.

De docenten, die net als de kinderen in de school wonen, hebben een heel sterke band met hun leerlingen. "We eten, werken en spelen samen," zegt Manusha Neupane. "Ze zijn net familie van me geworden.... Als ik nu naar mijn vaders huis ga, voel ik me daar niet meer thuis. Hier wel." Sita Bhanjari, een andere docente, zegt: "Ik moet tegelijkertijd hun moeder en vader, juf, oudere zuster en vriendin zijn."

De school geeft de kinderen meer zelfvertrouwen en zelfrespect, en leert hen zichzelf beter te redden. Als de huidige leerlingen de school hebben doorlopen, komt er weer een nieuwe groep. Het doel is zoveel mogelijk werkende kinderen te bereiken en AAFLI heeft dan ook plannen om nog twee scholen te openen.]

Tekst: Annette Zeelenberg

Bron: Kerry Moran, "The underprivileged children's education programme"

TAPIJTKEURMERK

Over de hele wereld doen miljoenen kinderen zwaar en vaak ongezond werk in bijvoorbeeld tapijtweverijen, steenhouwerijen en glasfabrieken. De kinderen die een bijdrage moeten leveren aan het gezins-inkomen of voor zichzelf de kost moeten verdienen, gaan meestal niet naar school. Ze krijgen ook geen kans om te spelen, kind te zijn en moeten vaak dag in dag uit zwoegen onder de meest ellendige omstandigheden. Het probleem van kinderarbeid kan niet simpelweg worden opgelost door kinderen van de ene op de andere dag te verbieden te werken. Dat zou betekenen dat ze plotseling dat onontbeerlijke stukje inkomen missen. UNICEF pleit voor een totaalverbod op kinderarbeid. Zo lang dat nog niet mogelijk is, probeert het Kinderfonds het leven van werkende kinderen zoveel mogelijk te verbeteren. UNICEF steunt daarom onderwijsprojecten voor deze groep kinderen, om ze de kans te geven ander werk te zoeken en zo aan hun zware bestaan te ontsnappen. Ook gaat UNICEF Nederland, samen met Novib, Kinderen in de Knel, de FNV en de Landelijke India Werkgroep, een tapijtkeurmerk introduceren. Dit keurmerk moet consumenten de garantie bieden dat het tapijt dat zij aanschaffen zonder kinderarbeid is vervaardigd. Het gaat hierbij vooral om Indiase tapijten, omdat dit land veel tapijten exporteert en hier veel kinderen in de weverijen werken. Er zijn echter ook plannen voor een keurmerk voor tapijten uit Nepal. Het initiatief wordt gesteund door vertegenwoordigers van de Indiase tapijtindustrie en door lokale organisaties tegen kinderarbeid. Op 22 november werd het eerste tapijt met keurmerk tijdens het FNV-congres officieel aangeboden aan mevrouw R. Kok, de echtgenote van de premier.